

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **JUDr. Š. H.**, bývajúceho v B., zastúpeného JUDr. Elenou Ľalíkovou, advokátkou, v Bratislave, Podbrezovská 34, proti odporcovi **Slovenskej republiky - Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky**, so sídlom v Bratislave, Štúrova 2, o **náhradu škody**, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp.zn. 4 C 88/2010, o vylúčení sudcov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z prejednávania a rozhodovania vecí vedenej na tomto súde pod sp.zn. 6 Cdo 20/2014, sp.zn. 6 MCdo 16/2013, takto

r o z h o d o l :

Sudcovia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky JUDr. R. Č. a JUDr. D. Š. **s ú v y l ú č e n í** z prejednávania a rozhodovania vecí vedených na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp.zn. 6 Cdo 20/2014 a sp.zn. 6 MCdo 16/2013.

O d ô v o d n e n i e

V konaní o podanom dovolaní, ktoré je na Najvyššom súde Slovenskej republiky vedené pod sp.zn. 6 Cdo 20/2014 a v konaní o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky, ktoré je vedené na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp.zn. 6 MCdo 16/2013, žalobca vo svojich písomných podaniach z 29. januára 2014 vzniesol identickú námietku zaujatosti voči sudcom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky JUDr. D. Š. a JUDr. R. Č., ktorí sú v predmetných veciach zákonnými sudcami a navrhol, aby boli vylúčení z prejednávania a rozhodovania týchto vecí. V námietke žalobca uviedol, že o dôvode vylúčenia sa dozvedel 21. januára 2014.

Za dôvody pre vylúčenie JUDr. R. Č. uviedol, že má vedomosť o tom, že menovaný sa ako žalobca žalobou z 9. júla 2012 proti žalovanému - Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci určenia porušenia práva žalobcu na rovnaké zaobchádzanie a práva nebyť

diskriminovaný, o nápravu protiprávneho stavu a o náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, domáhal okrem iného aj určenia, že rozhodnutím predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky JUDr. Š. H. o priznaní odmien sudcom tohto súdu v decembri 2009, v júli 2010 a v decembri 2010, Najvyšší súd Slovenskej republiky porušil právo žalobcu na rovnaké zaobchádzanie a právo nebyť diskriminovaný, zaplata sumy 21 850 Eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku, zaplata nemajetkovej ujmy 10 000 Eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku a náhrady trov konania do troch dní od právoplatnosti rozsudku. V žalobe JUDr. R. Č. uviedol, že nepozná dôvod, pre ktorý mu bola priznaná nižšia odmena v porovnaní s ďalšími členmi senátu a v porovnaní aj s ostatnými sudcami občianskoprávneho kolégia. Ďalej sa žalobca domáhal právnej ochrany podľa ustanovení antidiskriminačného zákona a uviedol, že podľa antidiskriminačnej zásady (pravidla) patrí za rovnakú prácu rovnaká odmena. Skutočnosť, že mal vo vyššie uvedených rokoch vyplatenú nižšiu odmenu oproti ostatným členom senátov, v ktorých pracoval, pociťoval ako hrubo, až nespravodlivo neznesiteľnú. Podľa jeho tvrdenia mu bolo vo veľkom rozsahu odopreté plnenie poskytnuté ostatným sudcom v úplne porovnateľnej situácii. Uvedenou diskrimináciou bola znížená jeho dôstojnosť a s takýmto hrubým bezprávím sa v celom svojom doterajšom osobnom a profesionálnom živote ani len v náznakoch nestretol. Zo žalobného návrhu, ako aj samotného petitu je zrejmé, že sa JUDr. R. Č. cítil byť hrubo ponížený, a to nespravodlivo a neznesiteľne práve konaním JUDr. Š. H.. Z uvedeného je zrejmý negatívny postoj JUDr. R. Č. k žalobcovi, ktorý podľa jeho názoru spáchal na ňom bezprávie s akým sa on v celom svojom osobnom a profesionálnom živote ani v náznakoch nestretol.

Zaujatosť sudkyne JUDr. D. Š. žalobca namietal s poukazom na skutočnosti, že menovaná opakovane vyjadrila svoj názor v súvislosti s konaním, ktoré bolo proti žalobcovi vedená zo strany bývalej ministerky spravodlivosti. Uviedol, že ministerka spravodlivosti L. Ž. podala 18. novembra 2010 Ústavnému súdu Slovenskej republiky návrh na začatie disciplinárneho konania proti nemu ako sudcovi a predsedovi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Následne 20. decembra 2010 ministerka spravodlivosti doručila Ústavnému súdu Slovenskej republiky podanie, ktorým doplnila uvedený návrh na začatie disciplinárneho konania o vyjadrenie JUDr. D. Š. z 30. novembra 2010. Ministerka spravodlivosti medzi iným v podaní uviedla: „Z vyjadrenia JUDr. D. Š. z 30. novembra 2010, okrem iného, vyplýva, že plnila všetky povinnosti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky tak vo vnútri, ako aj navonok - vo vzťahu ku všetkým

orgánom štátu, no najmä vo vzťahu k Ministerstvu financií Slovenskej republiky....“ „Počas doby, keď vykonávala funkciu predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, v dobe keď táto nebola obsadená, boli na Najvyššom súde Slovenskej republiky vykonané kontroly Ministerstvom financií....“ „Vyjadrenie JUDr. D. Š. z 30. novembra 2010 len potvrdzuje správnosť podania návrhu na začatie disciplinárneho konania proti predsedovi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky JUDr. Š. H.“. Z uvedeného podľa žalobcu nepochybne vyplýva, že JUDr. D. Š. 30. novembra 2010 napísala list ministerke spravodlivosti Slovenskej republiky L. Ž., ktorý bol použitý ako jeden z podkladov pre disciplinárne stíhanie proti žalobcovi, ktoré začala vtedajšia ministerka spravodlivosti. V uvedenom liste JUDr. D. Š. medzi iným uviedla, že funkciu podpredsedníčky vykonávala vždy čestne a zodpovedne, a preto je zrejmé, že konanie žalobcu, ktorý kontrolu Ministerstva financií Slovenskej republiky na Najvyšší súd SR nevpustil, potom považovala za konanie nečestné a nezodpovedné. Z uvedeného je zřejmý jej negatívny postoj k jeho osobe, ako osobe nečestnej a nezodpovednej. Vzhľadom na čas, v ktorom bola odpoveď na žiadosť ministersky spravodlivosti z 30. novembra 2010 odoslaná, a najmä jej obsah, považuje žalobca odpoveď JUDr. D. Š. za neprimeranú iniciatívu bývalej podpredsedníčky Najvyššieho súdu SR, ktorá prispela k jeho nezákonnému disciplinárnemu stíhaniu. Do popredia tu vystupuje v spojitosti s vedeným disciplinárnym konaním, v ktorom boli ako dôkazy proti žalobcovi použité aj vyjadrenia JUDr. D. Š., otázka osobných ambícií JUDr. D. Š. a jej snaha o získanie funkcie vo vedení súdu, čo sa aj preukázalo jej ďalšími kandidatúrami na funkciu podpredsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. JUDr. D. Š. bola podpredsedníčkou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky období od 30. mája 2005 do 30. mája 2010. Negatívny postoj JUDr. D. Š. k jeho osobe pramení aj z jej neúspešnej kandidatúry na podpredsedníčku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, kde ním nebola do tejto funkcie navrhnutá a v Súdnej rade Slovenskej republiky nezískala dostatočnú podporu.

Ďalej žalobca uviedol, že v čase, keď prepukla aféra ohľadom vyfabrikovaného odposluchu s B.S., v čase keď bol ministrom spravodlivosti Slovenskej republiky, sa JUDr. D. Š. vyjadrila pred zamestnancami Najvyššieho súdu SR, že je hrozné, aby taký človek bol naďalej ministrom spravodlivosti.

Podaním z 10. februára 2014 žalobca doplnil svoju námietku zaujatosti voči JUDr. D. Š., v ktorej poukázal na to, že má vedomosť o tom, že JUDr. D. Š. vedie konanie o ochranu osobnosti so Spoločnosťou 7 Plus, s.r.o.

Na základe skutočnosti, že uvedené konanie v súčasnej dobe prebieha na Krajskom súde v Bratislave, požiadal v súlade s § 44 ods. 2 O.s.p. predsedu senátu o nahliadnutie do predmetného spisu a 10. februára 2014 bola ním poverená osoba do uvedeného spisu nahliadnuť.

Realizovaním nahliadnutia do spisu sa 10. februára 2014 dozvedel z odvolania, ktoré podala JUDr. D. Š. proti rozsudku Okresného súdu Bratislava III z 13. septembra 2012, sp.zn. 11C 57/2011-211 ďalšie skutočnosti, ktoré svedčia o zaujatosti uvedenej sudkyne voči jeho osobe. JUDr. D. Š. vo svojom odvolaní namieta nesprávne právne závery súdu prvého stupňa, keď poukazuje na to, že : „i v prípade, ak by čitatelia vnímali osobu navrhovateľky výlučne ako osobu názorovo blízku, teda názorovo spriaznenú, i toto vnímanie jej osoby je pre navrhovateľku difamujúce, pretože navrhovateľka nie je názorovo blízka osobou JUDr. Š. H. a dôrazne sa bráni takémuto označeniu, nestotožňuje sa totiž s jeho názormi a postojmi, so spôsobom vedenia najvyššej súdnej inštalácie a priradenie k tejto osobe ju hlboko uráža.“

V uvedenom odvolaní okrem iného uviedla aj to, že : „v kontexte všetkých týchto faktov je nesporné, že pokiaľ bola navrhovateľka označovaná za osobu blízku Š. H., toto skutkové tvrdenie má samo osebe difamujúci charakter, keďže ju prezentuje ako osobu, ktorá má podobné názory ako JUDr. Š. H., je s ním spriaznená, schvaľuje jeho rozhodnutia pri výkone jeho verejnej funkcie a vedení Najvyššieho súdu SR a pod., a to pravdou nie je. Toto označenie spôsobilo aj zníženie jej dôstojnosti a vážnosti u jej kolegov, najmä tých, ktorí JUDr. Š. H. otvorene kritizujú, ako aj v očiach širokej verejnosti. Navyše, sám súd pripustil, že za istých okolností by označenie blízka osoba mohlo vyznievať difamujúco, ak by bol navrhovateľ spájaný s osobou, ktorej morálny, hodnotový a ľudský kredit je záporný, ak by bol spájaný s osobou, ktorá zdieľa iné morálno-hodnotové názory. Navrhovateľka uvádza, že v danom prípade išlo o takú situáciu, pretože je spájaná s osobou, s ktorej názormi sa nestotožňuje a nesúhlasí s jeho postojmi a ako zápornú osobu ho vníma značná časť spoločnosti a jej rodiny.“

Voči rozhodnutiu súdu prvého stupňa JUDr. Š. namietala aj to, že : „Ak súd uviedol, že JUDr. Š. H. požíva dôveru časti spoločnosti, najmä medzi sudcami, o čom svedčí jeho kariéra zvolenie do funkcie ministra spravodlivosti Slovenskej republiky, potom predsedu

Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, súd úplne opomenul všeobecne známe dianie v justícii, v rámci ktorého boli jeho postoje a rozhodnutia kritizované, napr. otvorená kritika na adresu JUDr. Š. H. ešte ako ministra spravodlivosti zo strany Združenia sudcov ako najväčšej stavovskej organizácie sudcov napr. v prípade jeho snahy preniesť jeho kompetencie na predsedu Súdnej rady SR, t.j. predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ako aj proti disciplinárnym konaniam sudcov, ktoré môžu byť použité na trestanie nepohodlných sudcov, neskôr kritika zo strany signatárov Piatich viet napr. pre sankcionovanie sudcov za vyslovenie ich názoru, ústavná sťažnosť sudcov Najvyššieho súdu SR týkajúca sa nelegálneho zvolenia JUDr. Š. H. do funkcie predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, otvorená kritika zo strany sudcov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na adresu JUDr. Š. H., napr. pre nerovnaké zaobchádzanie, personálne zmeny v senátoch na Najvyššom súde SR, zmeny v rozvrhu práce spôsobujúce preťaženosť niektorých senátov, osobné konflikty a súdne spory so sudcami, vrátane trestných oznámení a mnohé ďalšie. Rovnako možno spomenúť ukončené disciplinárne konanie vedené proti JUDr. Š. H. (za neumožnenie vykonania finančných kontrol na Najvyššom súde SR), ako aj ešte neukončené disciplinárne konania vedené proti jeho osobe. Je zarážajúce, že súd tieto fakty a všeobecne známe skutočnosti opomenul a pri zisťovaní miery difamácie výroku, ktorým bola navrhovateľka označená ako blízka osoba Š. H., ich nezohľadnil. Nie je tak správnym skutkovým zistením, že by JUDr. Š. H. požíval dôveru medzi sudcami - toto vôbec nebolo v konaní preukázané a nevyplýva ani zo všeobecne známych skutočností. JUDr. Š. H. rovnako nepožíva dôveru ani u podstatnej časti verejnosti.“

Z uvedeného textu odvolania je zrejmé, že JUDr. Š. sa cíti hlboko urazená už samotným faktom priradenia jej osoby k osobe žalobcu, pretože sa nestotožňuje a nesúhlasí s jeho názormi a postojmi, najmä preto, že žalobcu podľa jej názoru vníma spoločnosť záporne a dokonca ho negatívne vníma aj jej vlastná rodina, teda rodina navrhovateľky.

Toto opäť len preukazuje negatívny postoj JUDr. D. Š. k osobe žalobcu a tiež skutočnosť, že je predpojatá nielen voči jeho osobe, ale preukázateľne aj vo vzťahu k obsahu prejednávanej veci. Poznamenal, že cieľom inštitútu vylúčenia sudcu nie je sankcionovanie osoby sudcu, ale zabezpečenie realizácie práva na spravodlivé konanie účastníkov konania, ktorého súčasťou je aj právo na subjektívne a objektívne nestranný súd. Okolnosti uvedené vo vzťahu k namietaným sudcom odôvodňujú vznik pochybností objektívnej povahy o

nepredpojatosti sudcu. Okrem ustanovení právnych predpisov Slovenskej republiky poukázal aj na Bangalórske zásady správania sa sudcov a komentár k nim tak, ako sú uvedené v rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva v jeho veci proti Slovenskej republike.

Sudca Najvyššieho súdu Slovenskej republiky JUDr. R. Č. sa k námietke zaujatosti vyjadril tak, že hoci žalobcom vo veci vedenej na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp.zn. 6 Cdo 20/2014 a sp.zn. 6 MCdo 16/2013 je JUDr. Š. H., zastávajúci funkciu predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, na ktorom vykonáva funkciu sudcu, necíti sa byť vo veci zaujatý. Nemá žiaden pomer k veci, ani k účastníkom (resp. k ich zástupcom). Má za to, že jeho zaujatosť nezakladá ním podaná žaloba proti Slovenskej republike a proti Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, ktorej podstatou je podľa jeho presvedčenia diskriminačný postup žalobcu konajúceho v mene štátu voči nemu pri rozhodovaní o priznaní odmienu sudcom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý aktuálne pociťoval ako hrubo, ba až neznesiteľne nespravodlivý. Napriek tejto skutočnosti nemá k žalobcovi negatívny vzťah (nepriateľský, nevraživý, či hnevливý), ani vzťah žiadnej závislosti (napr. neslobody zo strachu) a ani vzťah poznamenaný predsudkami. Žalobca vykonávajúci funkciu predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky disponuje vo vzťahu ku všetkým sudcom tohto súdu určitými oprávneniami, ktorých realizácia môže byť predmetom kritiky týchto sudcov, vyjadrenej prípadne aj vo forme žaloby proti štátu, alebo naopak, môže vyvolávať u sudcov pocity vďaky, ba až zaviazanosti. Ak by takéto okolnosti mali zakladať zaujatosť sudcov, mohlo by sa stať, že by vec žalobcu nemal kto prejednať. S prihliadnutím na vyššie uvedené okolnosti mu zodpovednosť za riadny výkon funkcie sudcu prikazuje byť vo veci nezaujatý, t.j. je jeho povinnosťou byť vo veci nestranný. Na záver poznamenal, že skutočným dôvodom vznesenej námietky zaujatosti môže byť nesúhlas žalobcu s právnym názorom senátu 6 C vysloveným v rozhodnutí sp.zn. 6 MCdo 15/2012, na ktoré v mimoriadnom dovolaní poukazuje generálny prokurátor, a na ktorom sa ako člen senátu podieľal. V zmysle § 14 ods. 3 O.s.p. však táto okolnosť nemôže byť dôvodom pre jeho vylúčenie z prejednávania a rozhodovania veci.

Sudkyňa Najvyššieho súdu JUDr. D. Š. sa k vznesenej námietke vyjadrila tak, že záver žalobcu spočívajúci v tom, že obsahom jej listu z 30. novembra 2010 adresovanom ministerke spravodlivosti, len potvrdila správnosť návrhu na začatie disciplinárneho konania proti žalobcovi, nie je správny. Uvedeným listom len odpovedala na žiadosť ministerky spravodlivosti a išlo o vyjadrenie k podozreniu z disciplinárneho

previnenia, ktoré smerovalo voči jej osobe a súviselo s opatrením vydaným v čase neprítomnosti predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. novembra 2009, sp.zn. Spr 852/2009. Citáty uvedené v námietke sú vytrhnuté z kontextu; žalobca jej vyjadreniu z 30. novembra 2010 pripisuje iný (negatívny) význam, hoci v skutočnosti takýto význam nemá. Pokiaľ v predmetnom liste uviedla, že funkciu podpredsedníčky vykonávala vždy čestne a zodpovedne, nemožno z toho (súčasne) vyvodiť záver, že žalobca konal nečestne a nezodpovedne, preto má voči nemu negatívny postoj.

V súvislosti s množstvom práce, ktoré vykonávala vo funkcií podpredsedníčky Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a aj jeho predsedníčky v čase, keď funkcia predsedu NS SR nebola obsadená (od októbra 2008 do júna 2009), v liste konštatovala aj skutočnosť, že počas jej pôsobenia vo funkcii podpredsedníčky boli na Najvyššom súde Slovenskej republiky vykonané kontroly zo strany MF SR, NBÚ, NKÚ. Žalobca (vo funkcii ministra spravodlivosti) o nich vedel a ničím nenaznačil, že by sa vykonať nemali. V tom čase však nemohla ani len tušiť, že žalobca v budúcnosti (vo funkcii predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky) takúto kontrolu odmietne. Prípadný rozdielny názor na výkon kontroly na najvyššom súde však nezakladá pochybnosť o jej zaujatosti vo veci sp.zn. 6 Cdo 20/2014 a sp.zn. 6 MCdo 16/2013. Nemá totiž žiadny dôvod hnevať sa na žalobcu alebo mať k nemu negatívny postoj len za to, že na určitý problém má iný názor. Uviedla, že predpokladá, že ani on sa na ňu za to nehnevá, a že akúkoľvek diskusiu v tomto smere možno viesť na čisto profesionálnej úrovni a so zachovaním dôstojnosti sudcovského stavu. Z jej strany nešlo o žiadnu iniciatívu (už vôbec nie o neprimeranú), ktorou mala prispieť k nezákonnému disciplinárnemu stíhaniu žalobcu.

Pokiaľ išlo o jej „neúspešné snahy o znovuzískanie funkcie podpredsedníčky Najvyššieho súdu Slovenskej republiky“, taktiež v nej nevyvolali žiadny negatívny vzťah voči žalobcovi. Nezvolila ju predsa Súdna rada Slovenskej republiky.

Žalobca ďalej namietal, že sa v čase prepuknutia aféry ohľadne vyfabrikovaného odposluchu s B.S. pred zamestnancami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky mala vyjadriť, že „je hrozné, aby taký človek bol naďalej ministrom spravodlivosti.“ Uvedené tvrdenie nepovažuje za pravdivé, navyše, nie je ani možné náležité sa k nemu vyjadriť pre jeho nedostatočnú konkretizáciu. Žalobca totiž neuvádza kedy a pred kým sa mala takto vyjadriť, takže ide o celkom nepodloženú námietku voči jej osobe.

Uviedla, že je pravdou, že vedie konanie proti Spoločnosti Plus, s.r.o. o ochranu osobnosti. Podstatou tejto žaloby je neoprávnený zásah žalovanej spoločnosti do sféry jej osobnostných práv, označením že je osobou blízkou Š. H.. Ide o nepravdivé tvrdenie, ktoré vyvolalo (okrem negatívnych následkov) aj ďalší článok (8. 9. 2011 v denníku Hospodárske noviny), v ktorom bola zase označená ako „pravá ruka H. na Najvyššom súde“. Zdôraznila, že nežaluje predsedu najvyššieho súdu, ani Najvyšší súd Slovenskej republiky, ale Spoločnosť 7 PLUS, s.r.o. Pokiaľ sa v žalobe spomína, resp. uvádza meno JUDr. H., je to v súvislosti s konštatovaním faktu, že naozaj nie je jeho blízkou osobou. To však neznamená, že má voči nemu negatívny vzťah.

K doplnenej námietke zaujatosti žalobcu uviedla, že nemá záujem žalobcu poškodzovať. Skutočnosť, že nie je názorovo blízkou osobou, že sa nestotožňuje ani so spôsobom jeho vedenia najvyššej súdnej inštalácie, ani so spôsobom jeho vystupovania v médiách sama osebe neznamená existenciu právne relevantného vzťahu k nemu v zmysle ustanovenia § 14 ods. 1 O.s.p., a to najmä v kontexte so žalobou na ochranu osobnosti smerujúcou proti Spoločnosti 7 plus, s.r.o. Podanie tejto žaloby je práve dôkazom toho, že sa od žalobcu dištancuje, nemá voči nemu ani pozitívny, ale ani negatívny vzťah.

Skutočnosť, že žalovaná spoločnosť ju nepravdivo priradila k žalobcovi ako osobe blízkej, ju skutočne natoľko urazila, že ju to viedlo až k podaniu žaloby, a to najmä po zohľadnení následkov, ktoré nastali v príčinnej súvislosti s uverejnením článku (v rodine, vo verejnosti - reakcie na internete a pod.).

Jej vzťah voči žalobcovi nikdy nevybočil z rámca čisto služobných vzťahov; jej vzťahu k nemu naozaj nemožno pripísať väčší, resp. hlbší význam, prípadne taký význam, ktorý by bol spôsobilý založiť dôvod pre jej vylúčenie z prejednávania a rozhodovania predmetných vecí, a preto sa necíti byť zaujatá. Skutočnosti uvádzané žalobcom nepovažuje za také, ktoré by boli spôsobilé zbaviť ju objektívneho pohľadu na prejednávané veci.

O vylúčení sudcov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky rozhodne do desiatich dní iný senát tohto súdu (§ 16 ods. 1 štvrtá veta O.s.p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky (senát 5 Nc, v zmysle platného a účinného Rozvrhu práce Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na rok 2014) v zmysle citovaného ustanovenia posudzoval opodstatnenosť tvrdenej zaujatosti sudcov tohto súdu JUDr. R. Č. a JUDr. D. Š. z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí.

Vychádzal pritom z ustanovenia § 14 ods. 1 O.s.p., podľa ktorého sú sudcovia vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti. Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednaní vecí, k nezaujatému prístupu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočnosti, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právne relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu, a to : 1/ k veci, v rámci ktorého vzťahu by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia o veci, 2/ k účastníkom konania, ktorý vzťah by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom či negatívnom) pomere k nim, 3/ k zástupcom účastníkov konania, ktorý vzťah by bol založený na pomere vykazujúcom znaky vzťahu uvedeného pod bodom 2/.

Citované zákonné ustanovenie predpokladá taký vzťah vlastného záujmu sudcu na prejednávanej veci alebo taký jeho osobný vzťah k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom, ktorý by pri všetkej možnej snahe o správnosť rozhodnutia ovplyvnil jeho objektívny pohľad na vec a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania vecí buď na návrh účastníka súdneho konania (§ 15a O.s.p.) alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 15 O.s.p.). Obsahom práva na prejednanie vecí pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu (iného senátu najvyššieho súdu) vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania vecí pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie vecí nestranným súdom je len povinnosť súdu (iného senátu najvyššieho súdu) prejednať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania vecí pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

Vzhľadom na to, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 14 ods. 1 O.s.p. predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky) treba trvať na tom, že sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania pridelenej veci skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo. Pri posudzovaní týchto dôvodov (ich analýze) v konkrétnej situácii je nutné prihliadať aj na rozsiahlu a inštruktívnu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“).

ESLP pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu treba brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napr. Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napr. Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnej skutočnosti, so zreteľom na ktorú môžu vznikať pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania nezaujatosti (porovnaj tézu , že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná - „Justice must not only be done, it must also be seen to be done“). Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký ak objektívne javiť (pozri Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania, resp. k ich právnym zástupcom.

Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že naznačujú nedostatok nestrannosti súdu (iného senátu najvyššieho súdu), teda či je tu

relevantná obava z nedostatku nezáujatosti. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybností na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného. Treba brať zreteľ na skutočnosť, že spoločenské vzťahy v najširšom slova zmysle sú vzťahmi vzájomného pôsobenia, kontaktu medzi členmi spoločnosti, preto závažnosť, ktorá by založila pochybnosť o nezáujatosti zákonného sudcu (znamenala dôvod pre jeho vylúčenie z prejednávania rozhodovania veci), môže aj pri zohľadnení tzv. teórie zdania uplatňovanej v judikatúre ESĽP nastať iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k danej veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom stanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať nezávisle a nestranne (I. ÚS 332/08).

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť , či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľné skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybnosti o nestrannosti sudcu (pozri Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce, určujúce je to, či sa môže táto obava považovať za objektívne oprávnenú.

Z uvedenej judikatúry ESĽP a ústavného súdu možno vyvodit', že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podradiť prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, či sudca určitým, nie nezáujatým vzťahom k veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom disponuje.

Sudca je predstaviteľom súdnej moci. Pri výkone svojej funkcie je nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy je povinný vykladať podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia (čl. 144 Ústavy Slovenskej republiky, § 2 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prisediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Obsah tohto práva a povinnosti je základným pilierom výkonu funkcie sudcu, keď výnimky môžu vyplývať len z naplnenia zákonných predpokladov, ktoré neboli v danej veci naplnené.

Z ustanovenia § 30 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, kde je vymedzenie základných povinností sudcu, vyplýva o.i. povinnosť sudcu zdržať sa všetkého, čo by mohlo ohroziť dôveru v nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov. Sudca musí vystupovať nezaujatý a dbať o to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne spochybňovaná. K účastníkom konania je povinný pristupovať bez akýchkoľvek predsudkov.

Aj so zreteľom na toto ustanovenie má sudca (v rámci prejednávania a rozhodovania konkrétneho sporu) zachovávať k veci, účastníkom konania a ich zástupcom vždy vecný a profesionálny prístup. Miera schopnosti sudcu zachovať nadhľad a potrebnú dávku odstupu od veci, od účastníkov konania a od všetkého, čo súvisí s prejednaním veci v súdnom konaní, je daná stupňom osobnej a osobnostnej pripravenosti sudcu na výkon súdnictva.

O nestrannosť musí dbať predovšetkým sudca sám. Pri výkone súdnictva má zachovať vecný prístup za každých okolností. Svojím správaním má dbať na to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne spochybňovaná. Musí mať dostatok schopnosti ovládať svoje konanie aj sféru svojich vnútorných pocitov. Súčasťou vecného prístupu sudcu k prejednávanej veci a k účastníkom konania je napr. aj schopnosť sudcu vyrovnáť sa vnútorne s prípadnými námietkami účastníkov v priebehu i mimo konania, ako aj s eventuálnou kritikou jeho konania, ktorá môže mať rozmanitú podobu (porovnaj R 47/1998). Pokiaľ by sudca (mimo iného) takúto schopnosť nemal, spochybňovalo by to jeho spôsobilosť vykonávať funkciu sudcu. Treba pripomenúť, že nezávislosť s nestrannosťou a odbornosťou (kvalifikáciou) sudcu sú podmienkami kvalitného rozhodovania a jeho predvídateľnosti a sledujú tak význam riadneho naplnenia (poskytovania) spravodlivosti.

Žalobca existenciu pochybností o nezaujatosti a nestrannosti sudcu JUDr. R. Č., ktoré sú dôvodom pre jeho vylúčenie z prejednávania a rozhodovania danej veci, vyvodzoval z obsahu žaloby, v ktorej menovaný vyjadril svoj negatívny postoj k žalobcovi v súvislosti s predmetom tejto žaloby, najmä tým, že uviedol, že nespravodlivým a neznesiteľným konaním žalobcu sa cítil byť hrubo ponížený. JUDr. R. Č. vo svojom vyjadrení k námietke zaujatosti tieto objektívne skutočnosti nepoprel, i keď ďalej uviedol, že zodpovednosť za riadny výkon funkcie sudcu mu prikazuje byť vo veci nezaujatý, t.j. je jeho povinnosťou byť vo veci nestranný.

Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, vychádzajúc z hore uvedených zásad, že nie je možné považovať JUDr. R. Č. za nezaujatého v predmetných veciach. Ako už bolo uvedené vyššie, objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania nezaujatosti. Nestačí, že sudca sa cíti subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť. Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania, resp. k ich právnym zástupcom. Vzťah JUDr. R. Č. k žalobcovi, vzhľadom na jeho osobné presvedčenie o nespravodlivom a neznesiteľnom konaní žalobcu k nemu, nemožno posudzovať ako nestranný a nezaujatý, ale naopak, s prihliadnutím na okolnosti tvrdené tak žalobcom, ako i namietaným sudcom, ako taký, ktorý je objektívne spôsobilý vyvolať pochybnosti o jeho zaujatosti. K vylúčeniu vo veci konajúceho sudcu totiž možno dospieť aj vtedy, ak možno mať čo i len pochybnosť o jeho nezaujatosti.

K rovnakému záveru dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky i pri rozhodovaní o námietke zaujatosti žalobcu vznesenej proti sudkyňi JUDr. D. Š.. Zo skutočností uvádzaných žalobcom a vyjadrenia namietanej sudkyne je zrejmé, že vzťah JUDr. D. Š. k žalobcovi nemožno objektívne posudzovať ako nestranný a nezaujatý, napriek jej vyjadreniu, že sa necíti byť zaujatou vo veciach. Podľa rozsiahlej judikatúry ESLP a ústavného súdu musí byť ustálené, či existujú zistiteľné skutočnosti, ktoré môžu vzbudzovať pochybnosti o nestrannosti sudcu, a v tomto zmysle môže mať i zdanie určitú dôležitosť. Pozícia namietajúceho má v objektívnom teste dôležitý význam, avšak rozhodujúce je, či je jeho obava aj objektívne akceptovateľná.

Vzhľadom na namietanou sudkyňou uvádzané negatívne hodnotenia osoby žalobcu v spore, ktorý vedie so Spoločnosťou 7 Plus s.r.o., (i keď žalobca nie je účastníkom tohto konania) sa javí byť obava žalobcu o zaujatosť sudkyne akceptovateľná.

Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol tak, že sudcovia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky JUDr. R. Č. a JUDr. D. Š. sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania v daných veciach.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 14. februára 2014

JUDr. Vladimír Magura, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová